կոնցէրտը աւելի մատչելի լինի բազմութեանը։ Կոնցէրտում կը մասնակցի պ. Զօտիկով և կը ներկայացվեն տեսարաններ «Аскольдова могила» ռուս օպէրայից։ Սկիզբը 8 ժամին։

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԱԻՍՏՐՕ-ՈՒՆԳԱՐԻԱ

—

Բէյլսարատը համաձայնվեց գառավարութեան պահանջած զօրաժողովի սովորական թիւի հետ, միայն Բէյլսարատի կարգադրութեամբ՝ զօրաժողովը փոխանակ մայիսի, մարտին պէտք է լինի, որովհետև մայիսի զօրաժողովը լինելով ժողովրդի աշխատանքի ժամանակ, վատ տպաւորութիւն է գործում ազգաբնակութիւնների վրա։

«Pester Lloyd» լրագիրը խօսելով Գիւրնէրի Բէյլսարատում խօսած ճառի մասին, ասում է, որ հռետորն այն պատճառով է պնդում, որ Ռուսաստանի հետ դաշն կապեն, (թէև նա էլ շատ լաւ է հասկանում, որ այս տեսակ դաշնակցութիւնը կարող է վնասել Աւստրիայի Գերմանիայի հետ ունեցած յարաբերութիւններին) որովհետև գահի մօտ այնպիսի մարդիկ են գտնվում, որոնք աշխատում են իրագործել նրա խօսքերը։

Զինուորական կանոնադրութեան հարցը յօգուտ կառավարութեան վերջացնելուց յետոյ, բէյլսարատում հանդէս դուրս եկան տնտեսական հարցեր։ Աւստրիային վաղուց հարկաւոր էին այդ հարցերը, որովհետև դրանք Աւստրիայի ամենաթոյլ կողմերն են կազմում։ Հարևան պետութիւնների հետ կապած նրա առևտրական դաշնադրութիւնները չափից դուրս անձեռնտու են։ Ժողովրդի տնտեսական դրութիւնն ու պետական ֆինանսների ճնշածութիւն այն տեղն է հասել, որ, եթէ բանակի ծախսը փոքր ինչ էլ աւելացնեն—ինչպէս այդ ցանկանում է կառավարութիւնը—, այն ժամանակ դժուար թէ ժողովուրդը կարողանայ դիմանալ այդ ծանրութեանը։

Աւստրիայի տնտեսական հարցերից ամենագլխաւորը և ուշադրութեան ամենարժանաւորը, անշուշտ, այն մաքսային և երկաթուղիների դաշն է, որ աւստրիական կառավարութիւնը մտադիր է կապել Սերբիայի հետ։ Այս դաշնադրութեան մասին Բերլինի դաշնադրութենից սկսած՝ շարունակ վիճաբանութիւններ են եղել, և տեղական մամուլը սրա վերաբերութեամբ այնքան խօսել է, որ այժմ էլ աւելորդ է համարում ձանձրացնել ընթերցող հասարակութեանը։ Բարօն Հայմերլէ ստացաւ այս հարցը իբրև ժառանգութիւն իր հռչակաւոր նախորդից, բայց այդ նա ընտացաւ իբրև մի վճռված վերջացած հարց։ Դժբաղդաբար էլ բէյլսարատի ներկայ վիճաբանութիւնները ցոյց են տալի, որ դեռ մինչև այսօր էլ այդ հարցը հիմնաւորապէս վճռված չէ և չը նայելով, որ Բերլինի վիճաժողովի ժամանակ, կոմս Անդրաշիի կիսապաշտօնական թերթերը սաստիկ զովասանքներով էին խօսում այն ահագին ծառայութիւնների մասին, որով կոմսը յաջողացրեց Բիսմարքի հետ կապել դաշնագիր, այնու ամենայնիւ, ներկայ ժողովը ստիպված է գործը սկզբից սկսել։ Ներկայ բոլոր վիճաբանութիւնները պարզ կերպով ցոյց են տալի, որ սերբիական դաշնագրում, ինչպէս և Անդրաշիի կազմած բոլոր գործերում բացարձակապէս ոչինչ չը կայ որոշված, որովհետև ներկայ քննութիւնների ժամանակ, գրեթէ բոլոր կէտերում վիճաբանութիւններ են առաջանում։ Այս վիճաբանութիւններն ու անհամաձայնութիւնները սաստիկ զայրացնում են տեղական առևտրական և արհեստաւոր դասակարգերին։ Այս տհաճութիւնների ձայնը վերջին օրերս արձագանք գտաւ բէյլսարատի պատգամաւորների մէջ, մինչև անգամ թշնամական յարաբերութիւններ սկսվեցան։

Գերմանական հռետորներն իրանց սովորութեամբ Սերբիայի անհամաձայնութիւնները վերաբերում են պանսլավականութեան մեքենայազործութիւններին, և սաստիկ նախատինքներ են թափում փոքրիկ իշխանութեան գլխին, մեղադրելով, որ նա ապերախտ է գտնվում դէպի Աւստրո-Ունգարիան, որ նրա անկախութեան միակ պատճառն եղաւ։

Գերմանական հռետոր դոկտոր Նտուրմայի անվայել յարձակմունքների դէմ չը համբերից չեխական ներկայացուցիչ պ. Բիգեր և սկսեց սաստիկ կերպով պաշտպանել հարևան փոքրիկ իշխանութիւնը։ Նա իր եռանդուն ճառի մէջ, պաշտպանելով տկարին, և խօսելով արդարութեան անունով, ասաց, որ բնաւ Աւստրիան չէ, որ Սերբիային ազատութիւն ու անկախութիւն շնորհեց, այլ ընդհակառակը ինքը Սերբիան վաստակեց իր փրկութիւնը իր որդոց երկարամեայ, դիւցազնական ու փառաւոր կռիւներով։ և եթէ գերմանացիք այժմ յարձակվում են այդ իշխանութեան վրա, դրա միակ պատճառն այն է, որ նա սլավօնական է, և դա միայն բաւական է որ նա ատելի լինի։

Պ. Բիգերից յետոյ խօսեց լեհացոց պարլամենտական կլուբի նախագահ պ. Դրօխօյսկի։ Նա էլ գրեթէ մի և նոյն միտքը պաշտպանեց, ինչպէս որ նրա չէխական եղբայրակիցը, միայն այս վերջինս փոքր ինչ աւելի մեղմ կերպով պաշտպանեց նրան, բայց և այնպէս այդ խօսքերը մի լեհացի ներկայացուցչից ահագին տպաւորութիւն գործեց, և մեծ աղմուկ գցեց պարլամենտի մէջ, որովհետև լեհացին համարվում է շատ թէ քիչ սլավօնականութեան թշնամի տարր, հետևաբար և մի լեհացի նախագահի բերանից երբէք չէին սպասում մի այդպիսի ջերմ պաշտպանութիւն։

Իսկ ինչ կը վերաբերի Աւստրօ-սէրբիական մաքսային դաշնադրութեանը, թերևս քաղաքական զանազան հանգամանքներ արդեօք լինեն այդ դաշնադրութեան կապվելուն, բայց և այնպէս աւելի հաւանական է, որ այդ դաշնադրութիւնը կարճ միջոցում կը կայանայ, որովհետև Սերբիայի տնտեսական դրութիւնը բոլորովին կախված է Աւստրիայից, և այս վերջինս ստիպված է կամայ-ակամայ զիջանել։

Սերբիան դեռ էլի կարող է Բոլգարիայի և Ռումինիայի վրայով օտար երկիրներից ապրանք ստանալ, թէպէտ և նոյն իսկ այդ երկիրները էլ նոյնպէս լցված են աւստրիական ապրանքներով, հետևաբար և հարկ կը լինէր Սերբիային երկրորդ ձեռքից գնելու մի և նոյն ապրանքները, ուրեմն և աւելի թանգ գներով։ Բայց ինչ կը վերաբերի ապրանքի արտահանութեանը, դա ամբողջապէս կախված է միակ Աւստրիայից։ Սերբիայի արտահանութեան միակ առարկաներն են եզան կաշիները և խոզերը։ Ո՞ւր տանել նրանց ծախելու. Ռումինիան և Բոլգարիան պէտք չունեն դրանց, որովհետև առանց այդ էլ նրանք շատ հարուստ են այդ բարիներով, ուրեմն միակ և վերջին ելք դրանց ծախելու, մնում է միայն Աւստրիան։

Այսպիսի դէպքում Աւստրիային բաւական է կրկնապատիկ բարձրացնել խոզերի և կաշուի վրա դրված մաքսը, որը նրան ոչ ոք չէ կարող խանգարել, և այսպէսով նա կարող է կատարելապէս սպանել Սերբիային։ Այսպիսի դէպքում Սերբիային մնում է կամայ-ակամայ համաձայնվել, եթէ մինչև անգամ նրա այդ համաձայնութիւնը ստորութիւն բերէր նրա քաղաքական պատուին։

—Արդէն բաւական ուշ է, նկատում է դարձեալ մէկը նոյն խմբից, հանելով իւր ժամացոյցը և չը նայելով նորա վրա։

Միւսները անհամբեր բարձրանում են տեղից և դարձեալ նստում։

Երևում է, որ ցանկանում են մի բան ասել, բայց ոչ ոք չէ կամենում առաջինը սկսել։

—Ինչ էք կեղծաւորութիւն անում, ծիծաղելով ասում է վերջապէս Գէորգեանը, որ մինչև այժմ լուռ նայում էր նրանց վրա և քթի տակին ժըպտում։ Ասացէք ուղղակի, թէ թուղթ էք կամենում խաղալ։

—Դու չես ցանկանում, ինչ է։

—Ինչու չէ։

—Ինչու ապա մինչև այժմ ոչինչ չէիր խօսում։

—Ես սպասում էի, թէ դուք ինչ կանէք և վերջապէս խղճացի ձեզ վրա, տեսնելով ձեր յուսահատ և անմխիթար երեսները։

—Դէ լաւ, յայտնի է էլի մեր բնութիւնը. ըսկսենք, էլ ինչու ենք կորցնում ոսկէ ժամանակը։

—Սկսենք, ուրախացած կրկնեցին միւսները։

Ցանաէրը լաւ գիտէր իւր ընկերների սովորութիւնը և արդէն հոգացել էր ամեն հարկաւոր բան։ Ցառաջ բերին կանաչ մահուդով ծածկած սեղանը, երկու մամ, կաւիճներ և թղթեր։ Ամենքի սիրտը բացուեց, երեսներին ծիծաղ եկաւ և ձեռները տրորելով բազմեցին սեղանի չորս բոլորը և սկսեցին ս տ ո ւ կ ո ւ լ կ ա թղթախաղը։

Լաւ պսիխոլոգ պիտի լինի, որ նկարագրի այս հետաքրքիր տեսարանը, այդ մեր ոյժից վեր է։ Այստեղ ամենայն բոպէ փոխվում են կերպարանքները, լսվում են ուրախութեան ձայներ և բարկացոտ մռնչիւններ. նա, որ մի բոպէ յառաջ ուրախ ծիծաղում էր, այժմ այնպիսի մռայլ դէմք ունի, որ կարծես թէ միտք ունի իրան սպանել։ Մէկը մի առ մի և կամաց կամաց բարձրացնում է սեղանի վրայից թղթերը և յանկարծ ուրախ կուրծքին է կպցնում, մյուսը ընդհակառակ յուսահատ դէն է ձգում թղթերը։

—Այս անպիտան քօփակի (թագաւորի) վրա յուսալ չէ կարելի, զայրացած ասում է մի ուրիշը, որ այդ բոպէին բ ե մ ի զ է գնում։

Մի խօսքով հոգեկան շարժումները փոխարկվում են և զանազանվում այնպէս արագ, որ նրանց ըմբռնել չէ՞ կարելի։

Տեսարանը նոյնն է, ինչ և ուրիշ թուղթ խաղացողների շրջանում։ Ուրիշները վաղուց արդէն ցրուել էին, իսկ սոքա շարունակում էին պատերազմել։ Վերջապէս կէս գիշերից շատ ուշ, երբ անքնութիւնից արիւնը կոխեց ամենքի աչքը, զըլխները սկսեց տրաքել և այնքան թուլացան, որ հազիւ կարող էին ուղիղ նստել տեղում, սրանք ևս վերջացրին խաղը և սկսեցին ցրուել։ Մի երկուսը, որոնք շատ հեռի էին ընակվում, մնացին Մելքոնի մօտ գիշերելու։

Տիգրանը ևս, որ նմանապէս թուղթ էր խաղում, կիսահարբած և բոլորովին թուլացած, դուրս եկաւ, որ գնայ իւր տունը։ Փողոցում նրա գլուխը սկսեց պտոյտ գալ և նա հարկադրուեց մի քանի բոպէ լապտերի սիւնից բռնած մնալ, որ վայր չընկնի։ Մարդ բոլորովին չէր երևում և կառք ևս անկարելի էր գտնել։ Ճարահատեալ պատից պատ դիպչելով, սիւներից բռնելով, նա սկսեց յառաջ ընթանալ։

Մի փողոցի անկիւնում յանկարծ նրան կանգնեցրեց մի անծանօթ մարդ և սկսեց փող պահանջել, ասելով՝ որ երեք օր է ոչինչ չէ կերել։ Տիգրանի մտքով անցկացաւ, որ դա կարող է գող լինել և նա սկսեց իւր բոլոր ոյժով—«կարաուլ» գոռալ։ Կարաուլը, ի հարկէ, չերևաց, որովհետև այդ ազնիւ ասպետները փոխանակ բնակիչների ապահովութեան վրա հսկել, նախադասում են անոյշ քնելը. բայց Տիգրանի բաղդից գիշերապահ դռնապաններից մէկը լսեց նրա ձայնը և օգնութեան հասաւ։ Գողը, այդ տեսնելով, անհետացաւ, նախապէս Տիգրանի վզակոթին մի բռունցք հասցնելով, որից նա փռուեց գետնի վրա։ Դռնապանը նրան բարձրացրուց և իմանալով նրա տան հասցէն, կռնից բռնած տեղ հասցրեց, ստանալով մի փոքրիկ դուամար իւր ծառայութեան համար։

Յուրտ փողոցից ներս մտնելով, Տիգրանի գլուխը աւելի չփոթուեց։

Այդ բոպէին, ո գիտէ ինչ հարկաւորութիւնից, տան տիկնոջ աղջիկը գիշերուայ չորերով անցնում էր սրահով դէպի իւր սենեակը։ Տիգրանը տեսնելով նրան, ինքն չը հասկանալով թէ ինչ է անում, յառաջ վազեց իւր անհաստատ քայլերով և գրկեց նորան։ Օրիորդը սկզբում զարմացած, տեսնելով նրա դրութիւնը, դուրս պրծաւ նրա գրկից և մտաւ իւր սենեակը։ Տիգրանը, որպէս թէ ոչինչ չէ պատահել, շարունակեց ճանապարհը, հասաւ իւր սենեակը և առանց չորերը հանել, ընկաւ մահճակալի վրա և իսկոյն քնեց։ Միւս օրը նա զարթեց ճաշից շատ ուշ, խոր ընկած աչքերով և գունաթափ երեսով, և երբ պահանջեց սամօվար, ծառան ասաց՝ որ հրամայած է ոչինչ չը տալ նրան։

Զարմանալով այս անտեղի հրամանի վրա, Տիգրանը գնաց տանտիկնոջ մօտ իմանալ պատճառը։

—Եւ դուք դեռ պատճառ էք հարցանում, յարձակուեց նրա վրա կատաղի գերմանուհին։ Այսօր և իսկ թողէք իմ տունս։

Տեսնելով որ կատաղած կնոջից ոչինչ չէ կարելի իմանալ և զգալով, որ հարբած ժամանակը մի անքաղաքավարի բան կը լինի բռնած, նա աւելորդ համարեց հարցուփորձը, նոյն օրը նոր սենեակ բռնեց և քաշուեց այնտեղ։

Օրիորդը, որ շատ հաւանում էր Տիգրանի թուխ աչքերին և, մեր մէջ ասել, բոլորովին անբաւական չէր գիշերուայ անցքով, շատ տխրեց այս մասին։ Նա չէր կարծում, որ գործը այս աստիճանի կը հասնի, բայց արդէն ուշ էր։ Իսկ խեղճ Տիգրանը մինչև վերջը չիմացաւ, թէ ինչ էր պատճառը նրա յանկարծակի արտաքսուելուն։

***

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

—Լրագիրները հաղորդում են, որ երկու անգլիական գնդապետներ զօրքի գլխաւոր են նշանակված Փոքր-Ասիայում, Նօրտանը—Քուրդիստանում և Կօպպ—Էրզրումում։

—Նիւ-Եօրկից հաղորդում են, որ Մակ-Կլօսկի կարդինալի կարգադրութեամբ, կիրակի, փետրվարի 1-ին, նրա թեմի բոլոր եկեղեցիներում ժողովարարութիւն կը լինի յօգուտ իրլանդացի թշուառ բնակիչների։

—Լրագիրներում կարդում ենք, որ Բուֆալօում, Միացեալ-Նահանգներում, յունվարի 14 (26)-ին Պարնել յայտնեց, որ իրլանդացիները իրաւունք ունեն ինքնուրոյն ժողովուրդ լինելու։ Եթէ այս նպատակին հասնելը հնարաւոր է, այն ժամանակ իրլանդացիք պարտաւոր են չը խնայել իրանց արիւնը հայրենիքը պաշտպանելու համար։ Պարնէլ չը գիտէ, թէ հնարաւոր է այդ հարցը խաղաղութեամբ վերջացնել, բայց եթէ անհնարին կը լինի, այն ժամանակ հողատէրերը պարտաւոր են թողնել երկիրը։

—Ժիւլ-Ֆավրի և Լէօն դէ-Լավէրնի մահուան պատճառով սենատօրական ազատ տեղերը լինի հասան։ Երկու ցմահ սենատօրների՝ Մօնտալիվէի և Լավէրնի տեղ դիտաւորութիւն կայ նոր սենատօրներ ընտրել յունվարի 29-ին։ Փարիզի լրագիրները յունվարի 25-ից հաղորդում են, որ Լավէրնի տեղ հասարակապետականները սենատօրական տեղ են առաջարկում յայտնի պուբլիցիստ Ջօն Լէմուանին։

—Փարիզի «Voltaire» լրագիրը հաղորդում է յունվարի 26-ից, որ ժէնէվում գտնված ֆրանսիական կոմունարները դիտաւորութիւն ունեն հաւաքվել վճռելու համար այն հարցը, թէ արդեօք պէտք չէ իրանց յանձնել ֆրանսիական դատաստանական իշխանութիւններին։

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Լօնդոնից հաղորդում են լրագիրներին, յունվարի 30-ից, որ լ օ ր դ Բ ի կ օ ն ֆ ի լ դ ը հիւանդացել է թեթև պաղարայով և սենեակից չէ դուրս գալի։

***

Գ ե ն ե ր ա լ Գ ա ր ի բ ա լ դ ի ն նամակ ուղարկեց Հումբերտ թագաւորին, որի մէջ յայտնում է նորին մեծութեան իր ամենանալու մասին։ Նա շնորհակալութիւն է յայտնում թագաւորին այն բանի համար, որ Իտալիայում գործ դրվող օրէնքները հնարաւորութիւն տուեցին նրան կատարել այս պարտքը։ Թագաւորը նրան մէկ սիրալիր հեռագրով պատասխանեց։ Աւելորդ չէ այստեղ յիշել, որ Գարիբալդին իր կեանքում մի քանի անգամ պակվել և բաժանվել է իր կանանցից։

Խմբագիր—Հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ